

KIS-844 – Gl. **probant** (p. 87), **classification** (p. 87), **-pare** (p. 88), **mode** (p. 90), **coma** (p. 91), **granul-** (p. 91), **gaver (les oies)** (p. 92), **podium** (p. 94)

(YBAN ha GE – 06-07 03 05)

PROBANT

[YBAN – 06 03 05] Goulennet ez eus bet ouzhin : pe gevatal da Gl. *probant* ? War ar prim e'm eus respontet : Br. *anataus*, *prouus*, *solius*. Evit kevatal Br. *dervaus* (*ategus*) a ve kentoc'h Gl. *corroborant*. Soñjal ivez : *kendrec'hus*. Ret e ve kaout ar gendestenn forzh penaos.

[GE – 07 03 05] Evel ma lavarez, e ve mat anaout ar gendestenn. A du 'rall ez eus kevazasted en un doare pe unan all gant pep hini eus an termenoù brezhonek a roez. Evit Br. *ategus* a glot gant Gl. *corroborant*, an *ateg* o vezañ ur sintr. Br. *dervaat* a glot gant Gl. *confirmer* (sl. GEAK). Deverañ a rafen me ivez diwar *prou(-)*. E Gl. *probant* ez eus muioc'h eget e Gl. *prouvant* (Br. *prouus*) ; un erganad *prouus* a verk un argerzh a c'hell gervel un eneb-argerzh, un erganad eneprouus, an daou erganad o vezañ lankadoù en un dael pe en ur vreutadenn ; en eneb, pezh a zo *probant* zo prouenn direndael, merkañ a ra termen d'ar vreutadenn : gantañ doare nann eus un erganad met eus un devoud na c'haller nemet darbenn. Kinnig a rafen deverañ, n'eo ket diwar ar verb, met diwar ar pennanv, diwar *prouenn*, gwell : diwar *prou* (sl. GIBR.) ha sevel an adanv *prouek* (pezh a zo dezhañ natur ur prou). Diwarnañ, an deveradoù *prouegezh*, *prouekaat*, h.a. na oufen ket treiñ e galleg...

(MME ha GE – 07-11 03 05)

CLASSIFICATION, TAXINOMIE, TAXONOMIE

[MME – 07 03 05] E La-08 242, ho poa graet gant Br. *rummatadur*. Ha kevatal eo da Gl. *classification* hepken pe ivez da *taxinomie / taxonomie* ?

E GEJED e ra YBAN gant Br. *rummouriezh*, Gl. *taxonomie*.

Marteze e ranker gwelet an traoù evel-henn :

Br. *rummatadur*, Gl. *classification* ;

Br. *rummouriezh*, Gl. *taxinomie* (& Br. *rummour*, Gl. *taxinomiste* ;
Br. *rummouriel*, Gl. *taxinomique*) ?

Quid a-zivout Gl. *taxon* ?

[GE – 08 03 05] An termenou brezhonek arveret e-keñver ar rummata n'int ket peurunvan, e anzav a ranker (evito da vezañ unvanoc'h eget an dermeneg etrevroadel pa ro houmañ da heñvelster *taxinomie*, *taxonomie*, *systematique* — ha c'hoazh, aozerion 'zo a venn strishaat domani ar *systematique* d'ar bevion). Ar *rummata* (*classification*) zo anezhañ renkañ ergorennoù hervez o naouusterioù (ha renkañ ar renkadoù savelet a gentañ lank e rezh renkadoù renkadoù, h.a.). Ar *rummataouriezh* (*taxinomie*, *taxonomie*, *systematique*) zo skiant ar rummata. Evel a welez diwar an testennoù e reer ivez gant termenou deveret diwar *rummañ* : *rummadur*, *rummouriezh*. Dav e ve marteze kas ar studi pelloc'h war-benn gouzout hag un dibab vo graet... Diwar vont e lavarfen e vez bepred an eeunañ ar gwellañ, met hep kaout ur sell klok war an argraf n'on evit reiñ ali ebet. Mar davean da 'm GEVE.ms. e lennan :

“la classification des réactions d’hypersensibilité *rummatadur an erwezhoù dreistkizidigezh*”,

“le fait de ne pouvoir être classées parmi les hormones *o anrummadusted evel hormonou*”,

“représentation figurée et classifiée *derc'hennad luniet ha rummet*”.

Et. *taxon* (Rickett, 1958) a arverer er *rumm(ata)ouriezh* da aroueziñ pep hennad dereziet gant ar rummañ : riezad, skourrad, kevrennad, h.a. E La-08 242 hh. e ran gant *rummad* evel a welez.

-PARE

[MME – 07 03 05] Gl. *multipare* **1.** Se dit d'une femelle qui met bas plusieurs petits en une seule portée. **2.** Se dit d'une femme qui a déjà enfanté plusieurs fois. N.f. Une *multipare* (& *multiparité*) (hervez Pet. Rob.)

Kavout a reer ivez *unipare*, zo enepster da *multipare*. Soñjet 'm eus e Br. *unganer* ha *liesganer* evit an daou dermen-se.

En unan eus va lennadennoù e 'm eus bet tro da welet ar ger *bipare*, o komz eus loened a droe daou vihan da bep torad. Marteze e vez implijet ivez diwar-benn ar plant. N'en gwelan ket er geriadurioù gallek zo em c'herz. Kinnig a ran Br. *daouc'haner*.

Termenoù rouesoc'h o implij : *primipare, nullipare*.

[GE – 08 03 05] Gl. *-pare* a arverer bemdez er Vezekniezh, en Amiegouriezh pergen. E GEVE.ms. e lennan : “Gl. *nullipare, primipare, multipare, Br. anganerez, kentaganerez, liesganerez*”. E luc'hach ar vezeion e kleven : *seconde pare, troisième pare, combien pare* ? War a hañval ez eo tremenet ar forjadennoù-se er yezh pa lennan er geriadurioù diwezhañ : Gl. *Iipare, IIIipare, IVipare*, h.a., pezh a vez aes lavarout e brezhoneg : *eilganerez, tredeganerez, pevareganerez*, h.a.

E-kichen Gl. *-pare* e reer gant *-geste* da verkañ niver ar gwechoù ma 'z eo bet dougerez, bec'hiek, ur vaouez. Ober a rafen gant Br. *-bec'h* : *anvec'h, kentabec'h, eilbec'h, liesbec'h*, h.a.

El Loenoniezh e welan ez eus ur ster all gant Gl. *-pare* pa dalvez da verkañ an niver a zo en un torad. Moarvat e ve gwell dibab ur stirann all, marteze Br. *klod(at)* : *unklodat, daouglodat, liesklodat* ?

Evit a sell an arver eus *-pare* (*bipare, multipare*, h.a.) el Louzawouriezh, ne 'm eus ali ebet en askont eus va diouiziegezh er skiant-se. Emichañs n'eo ket Br. *-ganer* a ve da arverañ aze ?

[MME – 11 03 05] Ya, evel ma lavarez : gwell eo dibab ur stirann estreget Br. *-ganer* evit a sell ouzh al Loenoniezh... Taolet em boa evezh ne vez implijet ar verb *genel* nemet evit an dud. Ar verb hollek ha boutin zo *treiñ*, cf. “*troet eo ar gazeg*”. Verboù a-ratozh zo evit loened zo, cf. *halañ, ebeuliñ, moc'hañ, kelinañ*, h.a.

Evit Gl. *unipare, bipare, multipare*, greomp gant Br. *unklodat, daouglodat* ha *liesklodat*.

[MME – 05 04 05] Atav diwar-benn Gl. *-pare*... Ne welan nemet un deverad d'ar gerioù-se : *multiparité*. Arveret e vez koulz evit ar maouezed hag evit ar pazed. Ober a c'haller gant *liesklodegezh* war tachenn al Loenoniezh, mar greer gant aa. *liesklodat*. Hag evit ar merc'hed ?

[GE – 06 04 05] Gl. *-pare, -parité*. Dav diforc'hiñ ster an termenoù hervez m' o arverer er Vezekniezh pe en diskiblezhioù all (Loenoniezh, h.a.). Er Vezekniezh ez eus anv eus renk ar genel, el Loenoniezh eus niver ar re vihan a ya d'ober ur c'hlodad. Alese, er Vezekniezh :

Gl. *nullipare — nulliparité*

primipare — primiparité — premier-né

multipare — multiparité

Sz. *nullipara, nulliparous, para 0 — nulliparity*

primipara, primiparous, para I, unipara — first-born

multipara, pluripara — multiparity, pluriparity

Al. *Nullipara — Nulliparität*

Primipara, Erstgebärende — Erstgeburt, Primiparität — Erstgeborene

Mehrggebärende, Pluripara — Pluriparität

Br. *anganerez — anganeriezh, angenel*

kentaganerez — kentaganeriezh, kentagenel — kentaganed, g.-idi

liesganerez — liesganeriezh, liesgenel.

Notomp un andec'heriañ a c'hoarvez en holl yezhoù dre berzh an ezvezañs enno eus ur petveder a-geñver gant *lies* ; e brezhoneg ez eus unan : *liesvet*, ha tu a ve da lavarout *liesvetganerez, liesvetganeriezh, liesvetgenel* ; koulskoude, evit skañvaat e kav din eo gwell tremen gant Br. *liesganerez, liesgenel*.

El Loenoniezh, deveradoù *-pare* ne verkont ket ar petvet, met ar pet, alese ar furmidigezh disheñvel kinniget, diwar Br. *klodañ* : Gl. *unipare — uniparité* ; Br. *unklodat, unklodadez — unklodadezh, unklodañ*. Gl. *multipare — multiparité* ; Br. *liesklodat, liesklodadez — liesklodadezh, liesklodañ* (deveret eo *-adezh* diwar *-at, -ad*, evel *-egezh* diwar *-ek, -eg, -elezh* diwar *-el*).

MODE

[MME – 05 04 05] A-dal da Gl. *mode* e vez graet a-wezhioù gant Br. *mod* ha gwezhioù all gant *moz...* GEAK a ra gant *mod, modelezh*, h.a. (GEJED ivez). War tachenn ar yezhadur e rae GP gant *moz*. P. HERBERT ha J. EWAN (*Geriadur bihan ar sonerezh*) a ra gant *moz, mozel, mozek, mozelezh, mozegezh...*

[GE – 06 04 05] Gl. *mode* a vez arveret gant lies kemeradur e meur a ziskiblezh. Er Brederouriezh, er Jedoniezh, er Stlenneg e reer gant *mod*. Er C’hramadeg gant *moz* ; an dibab-se a voe graet evit diforc’hiñ fraezh doareoù ar verb en diarsell gramadegel hag en diarsell prederouriel, poelloniell pergen. Me oar o deus HERBERT hag EWAN graet gant *moz* er Sonerezh, met ne lavarjont ket, pa ouzon, perak o doa graet an dibab-se (sl. va lizher dit eus an 30 12 90, La-09 327).

COMA

[MME – 05 04 05] A-dal da Gl. *coma*, ha miret ’c’h eus VALL *gourhun* (-ek, -iñ) ? Adkemeret eo bet e NDBF, DCFB. (Ronan HUON), e DFBH, en deus degemeret Br. *koma* m. Hag ur ger etrevroadel ez eus anezhañ ?

[GE – 06 04 05] Et. *koma* n’eo ket ar *gourhun* na Sz. *exanimation*, *unconsciousness* nag Al. *Schlafsucht*, *Bewußtlosigkeit* (termenoù bet arnodet er yezhoù-se ha dilezet). An adanv deveret zo Gl. *comateux*, Sz. *comatose*, *comatous*, Al. *komatös*, Br. *komatus*. Sl. an hir a vreuradenn a voe en dro d’an deverad brezhonek, La-08 310-318.

GRANUL-

[MME – 05 04 05] Ne gaver e GIBR nemet Br. *greunennek* a-dal da Gl. *granuleux*... Daoust ha labouret ez eus bet a-zivout an deveradoù all ?

[GE – 06 04 05] Moarvat ez eus lies kemeradur ivez da Gl. *granuleux*. Setu a gavan e ’m GEVE.ms. :

granuleux, *greunek*

granulaire, *greunigaouek*

granulation, *greunennad*

granulomateux, *granulomatus*

grenu, *greunigaouek*...

granulés, *greunigoù*

granulocyte, *granulokit*

en granules, *greunennek*

petit granule, *greunan g.*

hag e GSTL, GEME :

grain, *arwe*

granularité, *greunennegezh*...

(LM ha GE – 10-15 03 05)

GAVER (LES OIES)

[LM – 10 03 05] Emaon o klask kevatalioù da Gl. *gaver*, *gavage* (*des oies*). Ne gav ket din e tere *stambouc'hañ* en degouezh. Gwelout a ran amañ-ahont ar verb *bouroniñ*, petra eo da soñj ?

[GE – 11 03 05] Gl. *gaver* (*les oies*) a glot gant Al. *Gänze nudeln* (ar verb *nudeln*, deveret diwar *Nudel* "nouilhez", a arverer ivez evel kevatal da Br. *choukañ*, *kouchañ*).

Br. *stambouc'hañ* a zeufe, mar fizier war skrivadur PELletier (*stancboc'h*-, sl. GIBR.), eus *stank boc'h*.

Br. *bouroun* (hervez skrivadur GIBR.) zo moarvat ennañ ur c'heveleb da hKn. *bor* "pinguis", Kb. *bwr(r)* "fat, strong, big", krlw. *borr* "c'hwezet, koñvet" ; e gavout a reer marteze e *bourbell*, *dispourbell*, *bourr* (?). E GEVE.ms. e ran gant Br. *borr* "obèse", *borrder* "obésité".

Lavarout a c'hallfed ivez *choukañ / kouchañ gwazi*. Nemet e karfed deverañ diwar *paskañ* (studiet 'm eus ar verb-se e La-15 223 ; e geveleb kembraek a ziskouez un durc'hadur "magañ evit lardañ" : *pesgi* "to feed, fatten, nourish, grow fat, get fat") ; mat e ve neuze merkañ diwar-bouez ur rakger an destrizh lakaet war ar paourkaezh evned porzh : *gourfaskañ*, *darbaskañ*... Dit da welout, evel ma santez.

[LM – 11 03 05] Ne veizan ket mat an diforc'h etre *gourfaskañ* ha *darbaskañ*. Daoust ha pelec'h e c'hallfen kavout un dra bennak klok a-walc'h a-zivout talvoudegezh ar rakgerioù ?

[GE – 12 03 05] Da aters e sigur ar c'hemm ster etre *gourfaskañ* ha *darbaskañ* a sko war ar pezh a anvfen a-walc'h "pennaenn an andiended" ar yezhouriezh. Ent diac'hinek e c'hallfed respont : ur rakger en deus ar ster en devo pa vo arveret... Spisoc'h, n'en deus ster diwezhel ebet, hepken un durc'hadur ster. GC en deus savet ur renabl eus ar rakgerioù¹. GP diouzh e du

¹ Sl. Gab CHEREL, *Kounskrid mestriezh war ar yezh arnevez*, Hor Yezh 153 1984 & *Ar sturyezhañ e Breizh — adarver un nebeut henrakgerioù gant ar gelaouenn Emsav*, kounskrid DEA dindan renerezh ar C'hel. FLEURIOT, 1985, diemb.

en deus savet unan ivez². An eil renabl hag egile ne roent, ne c'hallent reiñ, nemet an tu beziat, despizadus, arstalek, hollek eus "ster" pep rakger, ar skod ster anezhañ evel ma c'haller e zezren diouzh steriegezh ar gerioù m'en kaver. Ne c'hallent ket kaout krap war an tu all, bezus, andespizadus, digor ha war c'hed. GP a ro, da skouer : "*dar-* "kreñvaat, en dro da" : *darvoud, darempredañ, darlavariad*", "*gour-* "kreskiñ" : *gourfenn, gourzeurel, gourzadoù, gourmouezhiad*" ; merk an dislank etre skod ster an daou rakger ha skalfad an durc'hadurioù ster anat war deskad o deveradoù. Taol ur sell war pp. 269 & 289 eus GEAK evit stadañ daskenad an durc'hadurioù ster a zo gant an daou rakger. E meur a lec'h war *Lavar* e 'm eus klasket lakaat war wel an dislank andireadus a vez etre skod ster ha durc'hadur ster (sl., etre lec'hioù all, La-13 258-259). Komz a reomp, n'eo ket gant ar poell hepken, met gant hon c'hreud, eleze gant hon c'horf astennet d'ar bed a-bezh. Amañ e tegouezhomp e-kefin ar varzhoniezh : ar barzhoneg zo ul lec'h strinkañ durc'hadurioù ster na baouezont ket a ec'honiñ — ar barzhoneg ned eo barzhoneg avat nemet mar deu da vezañ kreud en dud, mar deu an durc'hadurioù ster diwarnañ da vezañ durc'hadurioù don, padus, anienel eus an dud. Ur ger nevez n'en deus chañs da vevañ nemet mar deu da vezañ ur galloud padus eus ar yezherion er bed : bezañ heboell n'eo ket a-walc'h, dav dezhañ bezañ *hegreud*. Aze emañ kontell an istor — a dalvez evit pep ger, evit pep yezh ivez (ma ne zeu ket ar brezhoneg da vezañ ur galloud eus kreud ar yezherion er bed e vo didruez outañ ar gontell). Ar respont enta da 'z aters *gourfaskañ* pe *darbaskañ* zo ennout : santout a rez teskad an termenoù rakgeriet *gour-* ha *dar-*, n'eo ket evel un heuliad enmonedoù geriadur, met evel broustoù bountus eus da askre, eus da greud hag e c'hedez an emlec'hiañ en o zouez eus ar ger nevez. Evit ar poell n'emañ ket da vezañ dalc'het e-maez ar c'hoari ; perzh en deus da gaout, n'eo ket evel c'hoarier, met evel tredeog ha poliser diouzh ret.

[LM – 14 03 05] Ober a rin gant *darbaskañ* evit Gl. *gaver*.

[GE – 15 03 05] OK evit *darbaskañ*. Adlenn a ran pezh a 'm eus skrivet dit a-zivout *skod ster* ha *durc'hadur ster*. Gwall ziglok eo. An degouezh amañ eo lakaat ur rakger da lavarout pezh n'eo ket boas da lavarout. Houmañ eo ar gudenn : goude stadañ n'eus rakger ebet o talvout "dre nerzh", penaos lavarout "paskañ dre nerzh" ? Dav vo forzhiñ steriegezh ur rakger arveret evit

² Sl. Goulven PENNAOD, "Al liesgerioù", *Ar Stourmer* 15-16 1964, pp. 129-140.

ezhommoù all, sachañ war ar pallenn evit ma teuy da c'holeiñ an ezhomm nevez. Pehini dibab, evit na ve ket chimik ar forzhidigezh ? An hent eo ober ur rakdibab eus ar rakgerioù arveret da verkañ kealioù o tennañ d'ar c'heal "dre nerzh", ober taolioù esa ganto ha barn an disoc'h ; aze e teraou roll ar santerezh diwar goust roll ar poell ; barn an disoc'h zo nebeutoc'h poellata war dalvoudegezh pep aozenn eus ar rekiye eget anglevout ha *komzus* eo an nevezc'her drezañ e unan... Pezh a anvfen "tun ar pilkoad" — evel a ouzout, e sko al labous-se gant e bigos ouzh kef ar wezenn hag ez a war an tu all da zastum an amprevaned war dec'h diouzh ar rusk : skeiñ a reer ur ger ha mont da welout penaos ez emzalc'h el lavar, pezh a rafen anezhañ c'hoazh un *emgefaeziñ* — ur *Selbsteinfühlung*. Evel just, evit ma ve *komzus* un nevez-c'her e rank an elfennoù anezhañ bezañ bev endeo er santerezh, pezh a lavarer ent arbennikoc'h : bezañ lodek en dierouez.

(GC ha GE – 26-27 04 05)

PODIUM

[GC – 26 04 05] Br. *buzigelva* a-dal da Gl. *podium* ar sportourion ?

[GE – 27 04 05] Ne vefen ket a-du evit dezneuziañ hBr. *budicolma*, dre an abeg ma n'eus mui gant div rann eus e lostger ar ster o doa : *-ig-* ne verk mui un oberour, *-el-* ne verk mui an erdal ; a du 'rall ez eo gwall hir ar ger evit ur yezh arnevez, dreist-holl e domani ar sportoù. Hentoù gallus : pe deverañ diwar *buz*, pe astenn ster Br. *mas*, pe... Mar deverer diwar *buz* e c'haller soñjal e *buzva*, *buzle* ; evit disoc'h gant ur ger hesonoc'h, e aozfen un termen diwar *buz* ha *kon* (hBr. *cun* "barr, blein") en ur lemell ar *-z* ha disoc'h gant *bugon* g. (evel ma luniad *boloiñ* diwar *boz*³) ; ur splot ouzhpenn e ve deverañ ur verb *bugoniñ* a gomprenfed "pignat war ar bugon" ha "lakaat war ar bugon", kevatal er c'hemeradur-mañ diwezhañ da Gl. *mettre sur un piédestal*.

³ Sl. KIS-174 – Ar pleustroù revel, La-07 52-54 (p. 52).